

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างคนพิการและคนไม่พิการผ่านสื่อกิจกรรม “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All” นี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสร้างสื่อกิจกรรม “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art For All” ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2540 – พ.ศ.2552 และ เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารในการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างคนพิการกับคนไม่พิการผ่านสื่อกิจกรรม “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All เติมรักด้วยรอยยิ้ม” ปี พ.ศ. 2552 ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Method) ตามแนวทางของปรัชญาและแนวคิดทฤษฎีปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) ที่มุ่งการตีความหมายประสบการณ์ชีวิตของมนุษย์เป็นหลัก สามารถนำเสนอการดำเนินการวิจัยได้ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษา
3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แบ่งได้ 3 กลุ่ม ได้แก่

- 1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร
- 1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต
- 1.3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร

แหล่งข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ การดำเนินงานของโครงการ ผลการดำเนินงาน แนวทางการขยายผลของโครงการ และ ภาพกิจกรรมโครงการ จากเอกสารค่ายดังต่อไปนี้

- ศิลปะเด็กพิเศษ Art for All (2542)
- กระบวนการสร้างค่ายศิลปะ(2543)

- การพัฒนาคนพิการด้วยศิลปะ (2544)
- ศิลป์ ยิน ยล สัมผัส (2545)
- พลังแห่งศิลป์ (2546)
- ศิลปะเพื่อมวลมนุษย (2547)
- เอกสารการประกันคุณภาพค่าย ปี พ.ศ. 2548

1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตแบ่งเป็น การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ดังนี้

(1) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยเข้าไปเป็นอาสาสมัครในค่าย และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ และขั้นตอนการดำเนินงาน รวมทั้งสังเกตกิจกรรมการสื่อสารต่างๆที่เกิดขึ้นในระหว่างจัดค่าย

(2) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยเข้าไปสังเกตการณ์การสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเยาวชน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1.3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษา แบ่งเป็น การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ ดังนี้

(1) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เป็นการพูดคุยตามโอกาสและความเหมาะสม ควบคู่ไปกับการสังเกตอวัจนภาษาระหว่างการพูดคุย ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ประเภทนี้เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกับกลุ่มเป้าหมาย

(2) การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ โดยการสัมภาษณ์โดยใช้แนวคำถามสำหรับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลสมบูรณ์ครบถ้วนตามที่ต้องการ

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษา

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากการสังเกตการณ์ค่าย โดยใช้วิธีการ Snowball Sampling Technique นั่นคือ กลุ่มคนที่ศึกษาค่อยๆ พอกพูนขึ้นเหมือนก้อนหิมะที่กลิ้งไปแล้วมีขนาดใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ (สุภาวงศ์ จันทวนิช, 2551) โดยใช้หลักความหลากหลายของกลุ่มตัวอย่าง และความ

สะดวก เต็มใจในการให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เป็นสำคัญ โดยเน้นให้มีความหลากหลายในแต่ละกลุ่ม ดังต่อไปนี้

(1) การเลือกกลุ่มคณะทำงาน ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มคณะทำงานตาม ฝ่ายและหน้าที่รับผิดชอบ / ประเภทความพิการ ดังนี้

ชื่อ	ฝ่าย/ตำแหน่ง	ความพิการ	การเก็บข้อมูล
ศ.ดร.ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์	ประธานค่าย	ไม่พิการ	สัมภาษณ์ สังเกต ฟังบรรยาย
คุณสมถวิล บุญน้อม	ฝ่ายอำนวยการ	ไม่พิการ	สัมภาษณ์
คุณอนุชาติ ปาละกะวงศ์ ณ อยุธยา	ฝ่ายต้อนรับ	ไม่พิการ	ฟังบรรยาย
คุณอัศม์เดช พรอนันต์สกุล	ฝ่ายอาสาสมัคร	ไม่พิการ	สัมภาษณ์
คุณพิษมัย หงษาชาติ	ฝ่ายอาสาสมัคร	ไม่พิการ	สัมภาษณ์
คุณประพฤติ ลีลาพฤทธิ	ฝ่ายอาหาร	ไม่พิการ	สัมภาษณ์
คุณไศล วาระวรรณ	ฝ่ายพัสดุ สถานที่	ไม่พิการ	สัมภาษณ์
คุณอรุณ พุทธรสเจริญ	ฝ่ายเยาวชน	ไม่พิการ	สัมภาษณ์
คุณอานนท์ ศรีบุญโรจน์	มองเห็นเลือนราง	พิการ	สนทนากลุ่ม

(2) การเลือกกลุ่มเยาวชน ผู้วิจัยสังเกตการณ์ตามฐานกิจกรรมก่อนเพื่อให้สามารถเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายในด้านประเภทความพิการและไม่พิการ จากนั้นจึงสอบถามฝ่ายกิจกรรมหรือพี่เลี้ยงอีกครั้ง เพื่อยืนยันคุณสมบัติในการเป็นตัวแทนที่ดีของเยาวชนไม่พิการและพิการแต่ละกลุ่ม แล้วจึงค่อยเข้าไปพูดคุยกับเยาวชน ดังนี้

ประเภทความพิการ	ชื่อ	การเก็บข้อมูล
1) เยาวชนพิการทางหู	น้องแนนนี่	สัมภาษณ์ สังเกต สนทนากลุ่ม
	น้องยุพา	สัมภาษณ์ สังเกต
2) เยาวชนพิการทางตา	น้องฟลุค	สัมภาษณ์ สังเกต
3) เยาวชนพิการทางแขนขา	น้องแน	สังเกต
	น้องจำ	สัมภาษณ์ สนทนากลุ่ม

ประเภทความพิการ	ชื่อ	การเก็บข้อมูล
4) เยาวชนพิการทางปัญญา	น้องแวว	สัมภาษณ์ สังเกต สันทนากลุ่ม
	น้องก้อย	สัมภาษณ์ สังเกต
5) เยาวชนพิการซ้ำซ้อน	น้องดาววัน	สังเกต
6) เยาวชนไม่พิการ	น้องหิณ	สัมภาษณ์ สังเกต สันทนากลุ่ม
	น้องแอม	สัมภาษณ์ สังเกต สันทนากลุ่ม
	น้องครีม	สัมภาษณ์ สังเกต สันทนากลุ่ม

(3) การเลือกกลุ่มวิทยากร ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากตารางสอนของวิทยากรก่อน เพื่อให้สามารถเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายในสาขาที่สอน เนื่องจากต้องใช้ทักษะในการสื่อสารกับผู้พิการแตกต่างกันไป จากนั้นจึงสอบถามคณะทำงาน เกี่ยวกับข้อมูลเรื่องของความพิการหรือไม่พิการ และประสบการณ์ในการเป็นวิทยากรในค่ายแห่งนี้ เพื่อยืนยันคุณสมบัติในการเป็นตัวแทนที่ดีของวิทยากรอีกครั้ง ทำให้สามารถเลือกวิทยากรทั้งที่พิการและไม่พิการเป็นผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ซึ่งการได้มีโอกาสสัมภาษณ์ทั้งวิทยากรพิการและไม่พิการทำให้ผู้วิจัยได้เข้าใจมุมมองของผู้พิการในฐานะผู้ส่งสารในกิจกรรมค่ายด้วย โดยแบ่งตามประเภทกิจกรรม ได้ดังนี้ 1) วาดภาพระบายสี 2) กิจกรรมปั้นและสื่อประสม 3) ดนตรี และ 4) วรรณศิลป์ ดังนี้

ประเภทกิจกรรม	ชื่อฐานกิจกรรม	ชื่อวิทยากร	ความพิการ/ไม่พิการ	รูปแบบการเก็บข้อมูล
กิจกรรมวาดภาพระบายสี	ศิลป์สร้างสุข	อ.เอกชัย วรรณแก้ว	พิการแขนขา	สัมภาษณ์และสังเกตการจัดกิจกรรม
	แต้มสุขด้วยศิลป์	อ.สมวงศ์ ทัพพรัดน์	ไม่พิการ	
	ก้านสร้างสุข	อ.พันธ์ชนะ สุนทรพิพัช	ไม่พิการ	
	วาดการ์ตูน	อ.เชียว ไทยรัฐ	ไม่พิการ	
กิจกรรมดนตรี	กิจกรรมดนตรีมีสุข	อ.ยุทธนา ศรีมูลชัย	พิการการมองเห็น	กิจกรรม
	กิจกรรมผสมเสียงศิลป์	อ.วีรพงษ์ ทวีศักดิ์	ไม่พิการ	
กิจกรรมปั้นและสื่อประสม	ปั้นดิน ปั้นคุณธรรม	อ.เฉลิม นิลม่วง	ไม่พิการ	
	มหัศจรรย์กระดาษ	อ.จักรพันธ์ ธนธีรานนท์	ไม่พิการ	

ประเภท กิจกรรม	ชื่อฐานกิจกรรม	ชื่อวิทยากร	ความพิการ/ ไม่พิการ	รูปแบบ การเก็บ ข้อมูล
กิจกรรม วรรณศิลป์	เติมรักด้วยวรรณศิลป์	อ.เนาวรัตน์ พงษ์ ไพบูลย์	ไม่พิการ	สัมภาษณ์ และ สังเกตการ จัด กิจกรรม
ฐานกิจกรรม พิเศษ	กิจกรรมสวนสัตว์	อ.นันทริกา ชันซื่อ	ไม่พิการ	

(4) การเลือกกลุ่มครู – อาจารย์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกณฑ์ในการรับสมัครคัดเลือกกลุ่มครู อาจารย์ จากคณะทำงานค่าย เพื่อให้มีความหลากหลายของกลุ่มครู ทั้งในแง่ของสาขาที่จบการศึกษา และการสอนในโรงเรียนสำหรับนักเรียนพิการหรือไม่พิการ ดังนี้

ครูที่จบสาขาศิลปะและการศึกษาพิเศษ และสอนนักเรียนพิการโดยตรง
 ครูที่จบสาขาศิลปะและการศึกษาปกติ และสอนนักเรียนไม่พิการโดยตรง
 ครูที่จบสาขาศิลปะ แต่ไม่ได้จบการศึกษาพิเศษ และสอนนักเรียนพิการ
 ครูที่ไม่ได้จบสาขาศิลปะ และไม่ได้จบการศึกษาพิเศษ แต่ได้มาสอนนักเรียนพิการ

กลุ่ม	ชื่อ/โรงเรียน	รูปแบบการเก็บ ข้อมูล
ครูที่จบสาขาศิลปะและการศึกษา พิเศษ และสอนนักเรียนพิการ โดยตรง	อาจารย์จากโรงเรียนโสตศึกษา จังหวัดตาก	สัมภาษณ์ สังเกต สนทนากลุ่ม
ครูที่จบสาขาศิลปะและการศึกษา ปกติ และสอนนักเรียนไม่พิการ โดยตรง	อาจารย์จากโรงเรียนวัดมกุฏ กษัตริย์	
ครูที่จบสาขาศิลปะ แต่ไม่ได้จบ การศึกษาพิเศษ และสอนนักเรียน พิการ	อาจารย์จากโรงเรียนพิษณุโลก ปัญญานุกูล	

กลุ่ม	ชื่อโรงเรียน	รูปแบบการเก็บข้อมูล
ครูที่จบสาขาศิลปะ แต่ไม่ได้จบการศึกษาพิเศษ และสอนนักเรียนพิการ	อาจารย์จากโรงเรียนโสตศึกษา นครปฐม	สัมภาษณ์ สังเกต สทนากลุ่ม
ครูที่ไม่ได้จบสาขาศิลปะ และไม่ได้จบการศึกษาพิเศษ แต่ได้มาสอนนักเรียนพิการ	อาจารย์จากโรงเรียนอนุบาล เชียงราย	

(5) การเลือกกลุ่มผู้ปกครอง ผู้วิจัยได้มีโอกาสพูดคุยสอบถามกลุ่มผู้ปกครองที่มาพร้อมค่าย และสามารถแบ่งกลุ่มผู้ปกครอง จากประสบการณ์ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมค่าย ได้ ดังนี้

กลุ่มผู้ปกครอง	ชื่อ	การเก็บข้อมูล
กลุ่มผู้ปกครองที่เคยมาครั้งแรก	คุณแม่น้องก้อย คุณแม่น้องนนท์ พี่เลี้ยงน้องแวว	สัมภาษณ์
ผู้ปกครองที่เคยมาหลายครั้ง	คุณพ่อน้องก้อย	สัมภาษณ์

(6)การเลือกกลุ่มอาสาสมัคร ผู้วิจัยใช้การพูดคุย สัมภาษณ์ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในการสอบถามข้อมูลกับอาสาสมัครกลุ่มต่างๆจากแต่ละมหาวิทยาลัย และให้อาสาสมัครแนะนำเพื่อนต่อไป เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีความหลากหลายทั้งด้านหน้าที่รับผิดชอบ/สาขาที่เรียน/ ประสบการณ์ในการเข้าร่วมค่าย กล่าวคือ

6.1) ฝ่ายที่รับผิดชอบ แบ่งเป็น ฝ่ายพี่เลี้ยง ฝ่ายผู้ช่วยวิทยากร ฝ่ายพัสดุ ฝ่ายอาหาร ฝ่ายที่พัก ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายนำชม ฝ่ายอำนวยความสะดวก ฝ่ายต้อนรับ

6.2) สาขาที่เรียน แบ่งเป็น กลุ่มที่เรียนสาขาการศึกษาพิเศษ และกลุ่มที่ไม่ได้เรียนสาขาการศึกษาพิเศษ

ฝ่าย	ชื่อ (ความพิการ / ไม่พิการ)	สถาบันการศึกษา (สาขาวิชา)/หน่วยงาน	มาค่าย เป็นครั้ง ที่	การเก็บข้อมูล
พี่เลี้ยง	อู๋ (ไม่พิการ)	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (การศึกษาพิเศษ)	2	สัมภาษณ์, สังเกต
	แอม (ไม่พิการ)		2	สัมภาษณ์, สังเกต
	โอม (ไม่พิการ)		2	สัมภาษณ์, สังเกต
	จอย (ไม่พิการ)		3	สัมภาษณ์, สังเกต
ผู้ช่วยวิทยากร	ป่าน (ไม่พิการ)	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (นิเทศศิลป์)	2	สนทนากลุ่ม
	อ้อ (ไม่พิการ)		1	สนทนากลุ่ม
	ติก (ไม่พิการ)		1	สนทนากลุ่ม
	จิกกี้ (ไม่พิการ)		1	สนทนากลุ่ม
พัสดุ	ดี้ (ไม่พิการ)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ศิลปศึกษา)	1	สัมภาษณ์
	เอ็ม (ไม่พิการ)	มหาวิทยาลัยสยาม	1	สัมภาษณ์
วิชาการ	มนต์ (ไม่พิการ)	นักวิจัย	2	สัมภาษณ์ สนทนา กลุ่ม
	เจี๊ยบ (พิการ)	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (นิติศาสตร์)	1	สัมภาษณ์
	ลูกแพร์ (ไม่พิการ)	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (นิติศาสตร์)	1	สัมภาษณ์ สนทนา กลุ่ม
อาหาร	ตา (ไม่พิการ)	เภสัชกร	1	สัมภาษณ์

(7) การเลือกกลุ่มผู้เยี่ยมชมค่าย หรือผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมค่าย โดยเน้นให้มีความแตกต่างหลากหลาย ทั้งวัตถุประสงค์ในการมาเยี่ยมชมค่าย ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมค่าย และ ประเภทความพิการ เป็นต้น

การมีส่วนร่วม/บทบาทในค่าย	ชื่อ	การเก็บข้อมูล
พยาบาลประจำค่าย จาก โรงพยาบาลจังหวัดนครนายก	คุณสุรัตน์ เรืองรุ่งโรจน์ คุณวิภา สวยรูป	สัมภาษณ์
เจ้าของโซนร้านนวดแผนไทย บริเวณ โซนต้อนรับ	คุณธรรณา จันทรแจ้	สัมภาษณ์

3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการวิจัย เป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

- 3.1. การเตรียมตัวก่อนเก็บข้อมูลภาคสนาม
- 3.2. การเก็บข้อมูลภาคสนาม
- 3.3. การเรียบเรียงและวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.4. การนำเสนอข้อมูล
- 3.5. การตรวจสอบการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 การเตรียมตัวก่อนเก็บข้อมูลภาคสนาม

ในการเริ่มต้นศึกษาวิจัย เรื่อง การสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างคนพิการและคนไม่พิการ ผ่านสื่อกิจกรรม “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All” ซึ่งเป็นการศึกษาการสื่อสารระหว่างคนพิการและไม่พิการ ผ่านสื่อกิจกรรมค่ายนั้น ถึงแม้ผู้วิจัยจะมีประสบการณ์ตรงและความชื่นชอบเกี่ยวกับสื่อกิจกรรมค่ายมาก่อน แต่ในเรื่องเกี่ยวกับคนพิการ ผู้วิจัยมีความรู้ในประเด็นนี้น้อยกว่ามากเมื่อเทียบกับประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดค่าย ดังนั้น ก่อนการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยจึงได้มีการเตรียมความพร้อมในเรื่องของการศึกษาข้อมูลในหลายด้าน ประกอบด้วย การศึกษาเอกสาร การลงทะเบียนรายวิชาการศึกษาพิเศษเพิ่มเติม และการเข้าร่วมการอบรมสัมมนาด้านการศึกษาพิเศษ ดังนี้

(1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) ได้แก่

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารสรุปเกี่ยวกับการจัดค่าย เพื่อให้ทราบเกี่ยวกับความเป็นมาของ “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย ART FOR ALL” ปรัชญา เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กระบวนการดำเนินกิจกรรม ผลในการดำเนินกิจกรรม รวมถึงพัฒนาการของโครงการ ตั้งแต่เริ่มกิจกรรมในปี 2540 เป็นต้นมา ได้แก่

- ศิลปะเด็กพิเศษ Art for All (2542)
- กระบวนการสร้างค่ายศิลปะ(2543)
- การพัฒนาคนพิการด้วยศิลปะ (2544)
- ศิลป์ ยิน ยล สัมผัส (2545)
- พลังแห่งศิลป์ (2546)
- ศิลปะเพื่อมวลมนุษย (2547)
- และเอกสารการประกันคุณภาพค่าย ปี พ.ศ. 2548

(2) สังเกตการณ์ในฐานะผู้ร่วมฟังบรรยายในชั้นเรียน ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2552 ดังรายวิชาต่อไปนี้

2.1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แก่ วิชาศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All ทำให้ผู้วิจัยสามารถเข้าใจภาพรวมของแนวคิดและการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปะเพื่อมวลมนุษยได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้ง ผู้วิจัยยังได้มีโอกาสทำกิจกรรมในชั้นเรียนและสร้างความคุ้นเคยกับนิสิตปริญญาตรีที่มีความตั้งใจเข้าร่วมกิจกรรมค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All ในฐานะอาสาสมัครค่าย ซึ่งช่วยให้การเก็บข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นไปด้วยความสะดวกเรียบร้อยยิ่งขึ้น

2.2) หมวดวิชาเลือก ของคณะครุศาสตร์ สาขาจิตวิทยาการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อให้ผู้วิจัยมีความรู้พื้นฐานในด้านภาษามือ และอักษรเบรลล์ จากการเรียนในชั้นเรียนและการทำแบบฝึกหัด เช่น การฝึกบทสนทนาภาษามือ หรือ การจัดทำสื่อการเรียนการสอนที่เป็นอักษรเบรลล์ ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยมีความเข้าใจรูปแบบการสื่อสารของคนพิการทางสายตา และคนพิการทางการได้ยินมากขึ้น นอกจากนี้การได้เรียนกับอาจารย์ผู้สอนซึ่งเป็นผู้พิการทางสายตาและผู้พิการทางการได้ยิน ทำให้ผู้วิจัยมีความคุ้นเคยกับบุคคลพิการเป็นอย่างดี

(3) การร่วมฟังการสัมมนาด้านการศึกษาพิเศษ ทำให้ผู้วิจัยมีความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับเยาวชนพิการ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาจัดกิจกรรมฐานการเรียนรู้ในค่ายได้ ดังนี้

3.1) การประชุมสัมมนาวิชาการระดับนานาชาติด้านการศึกษาพิเศษ เรื่อง “Working with Students with LD and Transition Service” วันที่ 20 – 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก

ภาพที่ 3.1 ผู้วิจัยร่วมฟังการสัมมนาระดับนานาชาติด้านการศึกษาศาพิเศษ

3.2. การเก็บข้อมูลภาคสนาม

ในการเก็บข้อมูลภาคสนามนั้น ผู้วิจัยสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในฐานะอาสาสมัครค่าย ฝ่ายวิชาการ เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถมีส่วนร่วมโดยตลอดในกระบวนการค่าย ดังต่อไปนี้

3.2.1 การเก็บข้อมูลในขั้นตอนก่อนจัดค่าย

(1) เข้าร่วมค่ายเตรียมความพร้อมสำหรับอาสาสมัคร (Pre-camp) เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ และการทำงานร่วมกับผู้พิการ รวมถึงได้มีความคุ้นเคยกับคณะทำงาน และน้องๆอาสาสมัคร ซึ่งผู้วิจัยได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมการวาดภาพด้วย ปาก-เท้า และรับประทานอาหารเช้าโดยปิดตา ทำให้เข้าใจคนพิการทางสายตาในการใช้ชีวิตประจำวันมากขึ้น นอกจากนี้ การที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมปฐมนิเทศก่อนจัดค่าย ทำให้ผู้วิจัยสามารถวางแผนการเก็บข้อมูลในขั้นตอนระหว่างการจัดกิจกรรมค่ายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

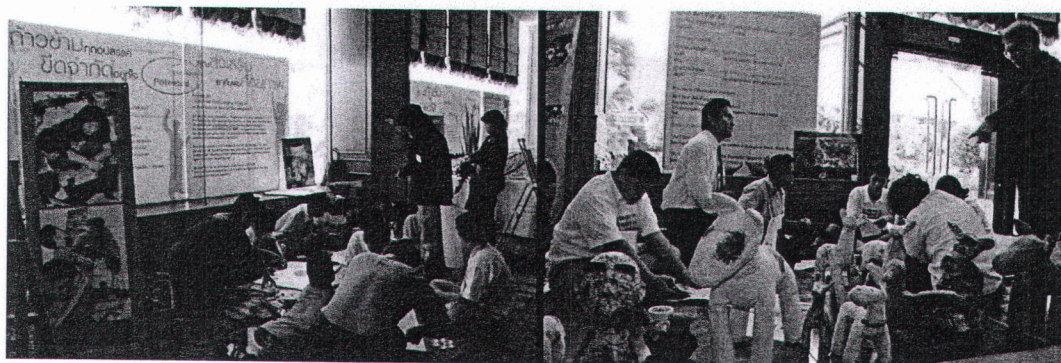

ภาพที่ 3.2-3.3 ผู้วิจัยได้ลองวาดภาพด้วย ปาก-เท้า และรับประทานอาหารเช้าโดยปิดตา

(2) ฝึกงานมูลนิธิ Art for All เพื่อเรียนรู้กระบวนการเตรียมงานค่าย และ เพื่อให้เข้าใจภาระหน้าที่ในการเตรียมงานของมูลนิธิ

(3) ร่วมประชุมการซักซ้อมความเข้าใจก่อนจัดค่าย เพื่อสรุปความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่รับผิดชอบของอาสาสมัคร ก่อนการจัดค่ายจริง

(4) เข้าร่วมการสัมมนา ก่อนจัดค่าย ซึ่งมีการสาธิตการจัดกิจกรรมโดยวิทยากร และเยาวชน ทำให้ผู้วิจัยได้ทดลองสนามก่อนจัดกิจกรรมค่ายซึ่งพบว่า เยาวชนปัญญาต้องอาศัยสมาธิในการร่วมกิจกรรม แม้แต่การใช้อุปกรณ์บันทึกข้อมูล เช่น กล้องถ่ายรูปที่มีเสียงก็ทำให้รบกวนสมาธิของเยาวชนได้

ภาพที่ 3.4 - 3.5 การเข้าร่วมงานสัมมนา ก่อนการจัดค่าย เปรียบเสมือนการทดลองสนาม

3.2.2 การเก็บข้อมูลในขั้นตอนดำเนินการจัดค่าย ผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่อาสาสมัครฝ่ายวิชาการในการรวบรวมผลการประเมินค่าย และเก็บแบบสอบถาม ทำให้ผู้วิจัยพบว่า การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับเยาวชนเป็นเรื่องที่ยากยิ่ง เพราะ เยาวชนพิการมีข้อจำกัดด้านการอ่านและการตีความข้อความ นอกจากนั้นการสังเกตกิจกรรมโดยใช้กล้อง หรือ กล้องถ่ายวิดีโอจะได้รับความสนใจจากเยาวชนมาก เพราะเยาวชนจะชอบถ่ายรูป การเริ่มต้นบทสนทนากับเยาวชนโดยการถ่ายรูปก่อนจะช่วยลดความประหม่าที่เยาวชนมีต่อผู้วิจัย แต่ในขณะเดียวกันการใช้กล้องถ่ายรูปที่มีเสียงขณะที่เยาวชนกำลังตั้งใจและมีสมาธิอยู่กับกิจกรรมนั้นๆ ก็ทำให้รบกวนสมาธิของเยาวชนได้

สำหรับการเก็บข้อมูลภาคสนามในขั้นตอนดำเนินการจัดค่ายนี้ ผู้วิจัยได้มีโอกาสสังเกตกิจกรรมตลอดการจัดค่ายทั้งแบบไม่มีส่วนร่วม เช่น การสังเกตกิจกรรมฐานเรียนรู้ขณะที่วิทยากรกำลังบรรยาย หรือ การสังเกตปฏิสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกลุ่มต่างๆขณะร่วมกิจกรรม เป็นต้น รวมถึงการสังเกตแบบมีส่วนร่วมที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมฐานต่างๆกับเยาวชน นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้มีโอกาสสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เช่น การสัมภาษณ์วิทยากรในช่วงพัก

ระหว่างฐานกิจกรรม หรือ การสัมภาษณ์กลุ่มเยาวชน ในช่วงพัก รวมถึงการมีโอกาสเยี่ยมเยียน เยาวชนในห้องพักด้วย

ภาพที่ 3.6 – 3.7 การสัมภาษณ์วิทยากรในช่วงพัก

ภาพที่ 3.8 – 3.9 ผู้วิจัยร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง

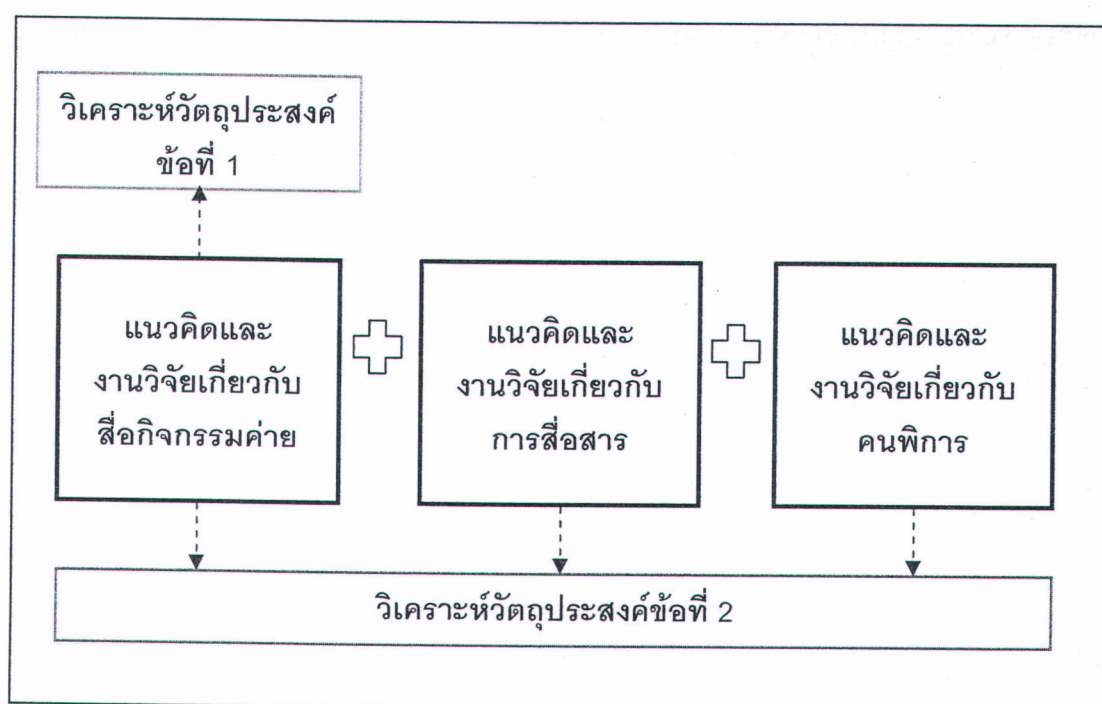
3.2.3 การเก็บข้อมูลในขั้นตอนหลังจัดค่าย ผู้วิจัยทำหน้าที่สรุปรวบรวมผลการ ประเมินค่าย ซึ่งเป็นกิจกรรมการสื่อสารหลังการจัดค่าย รวมถึงการศึกษาผลสืบเนื่องจากการจัด ค่ายประจำปีครั้งที่ 11 ที่ปรากฏในการจัดค่ายประจำปีครั้งที่ 12 ปีพ.ศ. 2553

3.3. การเรียบเรียงและวิเคราะห์ข้อมูล

จากการเข้าร่วมกิจกรรมค่าย ผู้วิจัยได้บันทึกภาพเคลื่อนไหวจำนวน 10 ม้วน ภาพนิ่ง ประมาณ 400 ภาพ บทสนทนาและการสัมภาษณ์ประมาณ 10 ชั่วโมง ซึ่งเป็นข้อมูลจำนวนมาก หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมค่าย ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลดังกล่าวมาเรียบเรียงโดยแบ่งตามลำดับเวลา ดังนี้

- (1) ขั้นตอนก่อนจัดค่าย
- (2) ขั้นตอนระหว่างจัดค่าย
- (3) ขั้นตอนหลังจัดค่าย

หลังจากการเรียบเรียงข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับสื่อกิจกรรมค่าย แนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสาร แนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับคนพิการ มาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การศึกษา ดังแผนภาพ

ภาพที่ 3.10 การนำแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.4 การนำเสนอข้อมูล

ในการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดในบทที่ 4 และบทที่ 5 ต่อไป ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของ “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All”

ตอนที่ 2 ผลการศึกษากระบวนการสร้างสื่อกิจกรรม “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษย Art for All” ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2540 – พ.ศ. 2552

ตอนที่ 3 ผลการศึกษากระบวนการสื่อสารในการสร้างความเข้าใจร่วมกัน
ระหว่างคนพิการกับคนไม่พิการผ่านสื่อกิจกรรม “ค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษยชาติ Art for All เติมรักด้วย
รอยยิ้ม” ปี พ.ศ. 2552

3.5 การตรวจสอบความถูกต้องของการนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกระทำข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือได้ ดังต่อไปนี้

- (1) ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าอย่างสม่ำเสมอ
- (2) ผู้วิจัยทบทวนความถูกต้องและชัดเจนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
โดยละเอียด หากมีประเด็นหรือข้อความใดที่ไม่ชัดเจน ผู้วิจัยได้ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมจน
ครบถ้วน
- (3) ผู้วิจัยได้เชิญศาสตราจารย์ ดร. ชานูณรงค์ พรรุ่งโรจน์ ประธานค่ายศิลปะ
เพื่อมวลมนุษยชาติ และตัวแทนคณะทำงานค่าย มาตรวจสอบความถูกต้องของการนำเสนอข้อมูลด้วย